

543 (497.1)

(094.5.072)

ПЕИП

ГЛАВНОГ ДРЖАВНОГ ТУЖИОЦА
ПРИ КАСАЦИОНОМ СУДУ БЕОГРАДУ

Handwritten signature

676

ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА

НОВОГ КРИВИЧНОГ ЗАКОНИКА И ЗАКОНИКА
О СУДСКОМ КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ У СУДО-
ВИМА НА ПОДРУЧЈУ БЕОГРАДСКЕ КАСАЦИЈЕ

(Предавање одржано 3. марта 1933. године, у судијском
удружењу у Београду.)

ЦЕНА 10 ДИНАРА

БЕОГРАД, 1933.

Штампарија Ж. Маџаревић, Цара Николе II. 3. Телефон 21.129

Својом Колегии
на усвојенију
зак. одл. бр. 30/III. 33.

ДР. ДУШАН ПЕИЋ
ЗАМЕНИК ВРХОВНОГ ДРЖАВНОГ ТУЖИОЦА
ПРИ КАСАЦИОНОМ СУДУ У БЕОГРАДУ

Вини

Ханс

30/III. 33.

ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА
НОВОГ КРИВИЧНОГ ЗАКОНИКА И ЗАКОНИКА
О СУДСКОМ КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ У СУДО-
ВИМА НА ПОДРУЧЈУ БЕОГРАДСКЕ КАСАЦИЈЕ

~~Уведено у нови инвентар бр. 2384~~
~~1 јануара 1942 год.~~
~~Београд.~~

(Предавање одржано 3. марта 1933. године, у судијском
удружењу у Београду.)

ЦЕНА 10 ДИНАРА

БЕОГРАД, 1933.

Штампарија Ж. Маџаревић, Цара Николе II. 3. Телефон 21.129

Господине претседниче касационог суда,
Даме и господо.

У нашој судској пракси примећује се знатна колебаљивост при примени нових материјалних и формалних законских прописа у кривичним стварима.

Та колебаљивост нарочито је јака у оним правним подручјима, у којима се данас важећи закони — нарочито законик о судском кривичном поступку — битно разликују од ранијих. —

Ступањем на снагу новог законика о судском кривичном поступку 1. априла 1931. године у једноме делу подручја Касационог суда у Београду, устројено је при сад поменутом суду одељење врховног државног тужиштва, чији је делокруг рада прописан сад поменутиим законом као и законом о државном тужиштву. —

Расматрајући у границама тога свога делокруга, а у времену од његовог устројства па до данас — даклен кроз скоро пуне две године — 1086 реви-зије, 24 жалбе и подносећи 30 захтева за заштиту закона, поменуто одељење имало је најбољу прилику и могућност да види, како стоји са досадашњом практичном применом нових законских прописа формалне и материјалне природе по кривичним предметима у свима окружним судовима у подручју Београдског Касационог суда. —

У очекивању, да ће изношење грешака, које су при тој примени учињене и упућивање на правилну примену закона у односним случајевима — ба-

Imo. br.

38928

рем донеклен допринети њиховом отклањању у будућности, сматрао сам за потребито да то изнесем и да у исто време дадем и разлоге, зашто се таква примена има сматрати погрешном и како је требало правило радити. —

Ово ће бити, ја се бар надам, од користи нарочито млађем нараштају наших судија, државних тужиоца, адвоката и приправника тих позива. Упознавање са практичном применом законских прописа била је од увек једна од најефикаснијих мера за постизавање њихове правилне примене. —

Наш Касациони суд, решавајући по редовним правним лековима и по поднетим захтевима за заштиту закона, исправио је и исправља, у потпуном складу са духом нових закона, све грешке учињене од стране нижих судова. —

Неможе се пропустити ову прилику а да се не истакне рад нашег Касационог суда, који је са необичном прецизношћу, одмах у самом почетку његовог рада по новим законима, схватио њихов дух и тенденцију и пошао у њиховој примени правим путем. —

Ова за нас правнике радосна чињеница има се поред савршеној спреми и одличној радности наших највиших судија — увек у духу традиције тога суда — несумњиво приписати и срећној околности, што је баш у ово време када се уводе у живот нови закони, на челу суда г. Др. Душан Суботић — живи тумач тих нових закона на којима је он највећим делом и сарађивао. Његова увек ауторитативна реч од увек је од пресудне и нарочите важности и вредности по свима спорним питањима која настају при примени односно при тумачењу тих нових законских прописа. —

Од велике нам је помоћи одличан коментар опробаног практичара, одличног правника, уваженог г.

Касационог судије Лазе Урошевића; а срећни смо, што смо још у самом почетку важења тих нових кривичних закона, добили нама свима позната изврсна дела наших уважених професора универзитета г.г. Др. Томе Живановића, Др. Јосипа Шиловића, Др. Божидара Марковића, Др. Метода Доленца и Др. Михајла Чубинског, научника — криминалиста од имена и ранга. За препоруку је, да се сваки од нас при практичној примени тих нових закона служи са тим делима. Уједно жалимо што нема више међу нама г. Др. Николе Огорелице познатог криминалисте — практичара, једног од сарадника на новим кривичним законима. —

Прелазећи на саму ствар, ја ћу редом навести законске прописе кривичног законика и законика о судском кривичном поступку при чијој се примени највише греша. —

§ 2. кр. зак.

При просуђивању питања, да ли је блажи ранији или нови закон, многи судови губе из вида, да је у првом реду меродавно, да ли је дотична радња окривљеникова и по старом и по новом закону кривично дело. —

На пример: један суд осудио је оптуженика за дело по §-у 214. ст. 1. кр. зак., т. ј. за прављење лажне исправе почињено пре 1. јануара 1930. године, дакле пре ступања на снагу новог кривичног закона и ако окривљеник ту лажну исправу није и употребио. — Суд је погрешно зато, што је по §-у 147. срп. к. з., који је у времеу када је фалсифицирана та исправа био на снази, за постојање тога дела било потребито не само прављење већ и употреба лажне исправе. —

Тај законски пропис наине гласи: „ко лажну ис-

праву начини или праву исправу преиначи и њом се послужи, да се казни и т. д.', док међутим нови кривични законик у 1. ставу §-а 214. предвиђа кажњивост већ и за само лажно прављење. —

Зато је у овоме случају где лажно прављења исправа није била и употребљена, требало узети као блажи стари закон и због непостојања дела ослободити оптуженика у смислу §-а 280. зак. о с. к. п. — Исто тако, стари српски каз. зак. непознаје превару у виду заната предвиђену у §-у 337. нов. кр. зак.; зато је један суд погрешно када је за такову превару учињену пре 1. јануара 1930. године, осудио оптуженика по томе законском пропису, који превару у виду заната кажњава много строжије, већ је требао да га казни само за превару по §-у 334. нов. кр. зак. као блажег од одговарајућег законског прописа т. ј. §-а 252. срп. к. з. —

Често од стране суда није ни испитано, дали постоје извесне околности, које искључују право на гонење.

На пример: пропис §-а 395. кр. зак. у вези чл. 1. закона о сузбијању злоупотреба у службеној дужности, (принуђење злоупотребом службе или положаја) строжији је по прописаној казни (= затвор од 7 дана до 5 година или новчано до 50.000 дин.), од одговарајућег прописа §-а 122. у в. §-а 132. срп. кр. закона (затвор до две године). Али је зато један суд ипак погрешно, кад на кривичну радњу почињену за време важења старог српског кр. закона није применио §. 395. кр. зак. у вези чл. 1. закона о сузбијању злоупотреба у службеној дужности у случају кад није било предлога за гонење, који се по задњем ставу поменутог §-а 395. тражи.

Требало је на име у овом случају применити нови закон као блажи, што нема предлога, па по §-у 276. зак. о с. к. п. одбити пресудом оптужбу.

Једно кривично дело почињено пре ступања на снагу новог кривичног законика, неће се казнити по староме закону и ако је у старом закону предвиђена блажа казна него у новом, ако је за дело квалификовано по новом закону наступило потпуно застареваше права на гонење у смислу задњег става §-а 79. кр. зак., т. ј. прошло два пута онолико времена колико се по закону за застарелост права на гонење за то дело тражи. Али греше они судови који у оваквом случају за квалификацију кривичног дела узимају стари закон као блажи по казни, па примењују поменути пропис §-а 79. новог кр. зак. и ослобађају оптуженика од оптужбе због тога, што сматрају да је ради апсолутне застарелости искључено гонење. Ово је истовремена примена старог и новог закона, која није никако допуштена, јер се закон који је блажи мора применити у целини и несмеју се узети само најблажи прописи из једнога и из другога закона. Та је грешка учињена и онда, када је за кривично дело, на пример јавне увреде из §-а 213. срп. кр. зак. једно лице осуђено условно применом §-а 65. новог кр. зак. —

Ако је суд сматрао, да постоје законске претпоставке за условно кажњавање, онда је требао дати кривичној радњи квалификацију по новом закону, у овоме случају по §-у 297. кр. зак. и ако је он по казни строжији, па применом §-а 65. кр. зак. осудити оптуженога условно, јер је таково условно кажњавање блаже за оптуженика. —

Ово је јасан пример зато, да при просуђивању питања, који је закон блажи, није меродавна само врста и величина казне, већ да при томе треба узети у обзир и друге установе закона по којима је установама примена закона за оптуженика у поједином конкретном случају блажа. —

Треба дакле имати у виду целокупни систем одмеравања казне а не само врсту и меру казне којом је дело угрожено. —

Случај изнимке за истовремену примену новог и старог кривичног закона је примена §-а 77. нов. кр. зак. т. ј. прописа о урачунавању у изречену казну притвора или истражног затвора, који је осуђеник већ издржао пре но што је пресуда изречена, о чему ће бити доцније говора. —

§ 17. кр. зак.

По овом законском пропису ако је произашла последица из дела учињеног тежа него што је била умишљена, а за такову последицу прописује закон строжу казну, учинилац се кажњава строжије ако се та тежа наступела последица има приписати учиниочевом нехату. Зато је наш Касациони суд правилно нашао, да у случају кад је један осуђеник ударио оштећеника по глави једном летвом на којој је био један ексер и овим му нанео повреду, услед које је настала инфекција од које је пак оштећеник после неколико дана умро, не може да стоји нехатно дело убиства из §-а 177. кр. зак., као што је то био нашао један окружни суд, већ да у овом случају стоји дело тешке телесне повреде из §-а 178. кр. зак. кажњиво строжије по задњем ставу тога законског прописа, јер је оштећеникова смрт у узрочној вези са умишљајном радњом оптужениковом т. ј. са ударцем по глави летвом на којој је био онај ексер, па је оптуженик у овом случају могао предвидети наступелу последицу и ако је он у ствари није хтео, већ је умишљај ишао само затим да оштећеника тешко повреди. —

§ 24. кр. зак.

Овај пропис који говори о нужној одбрани и о прекорачењу границе одбране у главном је од стране судова до сада правилно примењен и ако је било случајева кад је према чињеничном стању суд требао да примени тај законски пропис, па то није учинио. —

Само је опажено, да се у ревизијама неки браниоци често пута позивају на пропис §-а 25. кр. зак. о стању нужде место на наведени § 24. кр. зак. о нужној одбрани и ако су у ствари хтели доказати да је суд требао да нађе, да је дело почињено у нужној одбрани. Они у томе греше зато, што губе из вида главну разлику између та два законска прописа, која се састоји у томе, што се нужном одбраном одбија истовремени противправни напад који долази од неког физичког лица, што код §-а 25. кр. зак. није случај. Код нужне одбране пак пате само правна добра нападача, међутим код стања нужде пате правна добра и трећих лица која по ничем нису крива. —

§ 28. кр. зак.

Изричући мере предвиђене по овом законском пропису против млађих малолетника и то: упућивање у завод за васпитавање односно у завод за поправљање, судови често греше кад у пресуди одређују и време трајања задржавања у тим заводима. Пропис §-а 28. ст. 5. кр. зак. предвиђа, да у заводу за васпитавање млађи малолетник има да остане док се не поправи али најмање годину дана и најдуже до двадесет и прве године живота, што значи, да може да остане, кад прође та једна година још једну, две, три или четири и т. д. све док не наврши 21. годину живота. У заводу за поправ-

љање може да остане по пропису ст. 6. § 28. кр. зак. док не буде поправљен, али најмање три а најдуже десет година, дакле не може да остане и четири, пет па све до десет година. —

Суд према томе кад одређује те мере из §-а 28. кр. зак., не може да зна унапред када ће се млађи малолетник поправити, па за то он не може ни да одреди унапред трајање те мере. Ово трајање зависи наиме од евентуалне поправке млађег малолетника. Зато суд у пресуди треба да изређе, да се млађи малолетник упућује у завод за васпитање у коме ће остати док се не поправи, али најмање годину дана и најдуже до навршене двадесет и прве године, односно ако се упућује у завод за поправљање, да ће у овоме остати док не буде поправљен, али најмање три а најдуже десет година. —

§ 30. кр. зак.

И овај законски пропис по коме се одмерава казна при кажњавању старијег малолетника, односно према задњем ставу §-а 28. кр. зак. и оног млађег малолетника, који пошто је навршио 15. годину живота, у заводу за васпитање или у заводу за поправљање или ван завода учини злочинство и суд нађе да је толико зрео, да је могао схватити природу и значај свога дела и према томе схватању радити, не примењује се у много случајева онако како то закон тражи, већ налази у појединим судовима врло често на разнолику примену.

Пре свега када се ради о самом суђењу по криваца старијих малолетника, односно лица на која при кажњавању треба применити § 30. кр. зак., окружни судови код састављања већа у смислу §-а 75. бр. 1. закона о суд. кр. пост. губе често пута из вида, да се старији малолетник према т. 1. §-а 30.

кр. зак. не може казнити ни на смрт ни на вечиту робију, већ да се, кад закон за кривично дело прописује једну од ових врста казне, има да изређе — казна робије или заточења од најмање седам а највише двадесет година. Према томе кад је у оваком случају предвиђена таква казна лишења слободе, т. ј. од седам до двадесет година, онда не може бити састављено веће из петорице већ само из тројице судија. —

Ако је веће у таквом случају било састављено из петорице судија, онда суд није био образован по закону и то претставља повреду формалног закона из §-а 336. т. 2. закона о суд. кр. пост. —

Било је случајева, да су судови старије малолетнике кажњавали и непримењујући никако при одређивању казне пропис §-а 30. кр. зак., већ су судили као да се ради о пунолетним оптуженицима а малолетство узимано је само као олакшавајућа односно ублажавајућа околност, па им је казна или одмерена у границама минимума и максимума односног законског прописа или ублажавана у смислу §-а 71. кр. зак. Разуме се, да је ово сасвим погрешно, јер § 30. кр. зак. гласи: „старији малолетник казни ће се по овим правилима“, и онда долазе т. 1. 2. и 3. Тај законски пропис налаже дакле императивно начин кажњавања старијих малолетника. —

Исто тако, било је случајева, да је неко лице због кривичног дела, које је починило још за време кад је то лице било старији малолетник а коме је суђено по навршетку његове двадесет и прве године, кажњавано као пунолетно лице, дакле не применом прописа §-а 30. кр. зак.

И ово је грешка, јер је пропис §-а 30. кр. зак. социјално - политичке природе и мора се безусловно применити када се суди оптуженику за де-

ло, које је он починио као старији малолетник, без обзира на то у које му се време суди. —

Ако је према томе оптуженик починио злочин лишења живота из §-а 167. од. II. кр. зак. у 1930. години када му је било 20 година, па му се зато суди у 1932. години када је већ прешао 21. годину живота, онда се такав оптуженик не може никако осудити на смрт или вечиту робију већ на једну од казна лишења слободе предвиђених у §-у 30. кр. зак.

Многи судови позивају се при одмеравању казне старијим малолетницима не само на пропис §-а 30. кр. зак. већ истовремено и на пропис § 71. кр. зак. Ово је не само погрешно већ и сасвим изlišно, јер као што смо већ видели § 30. кр. зак. је пропис, који изрично наређује како ће се старијем малолетнику одмерити казна односно ова ублажити. Он даје суду највећу могућност ублажавања и то далеко већу него што је она коју му даје § 71. кр. зак., јер као што ћемо сад видети § 30. кр. зак. у свом ставу 3. овлашћује суд да старијег малолетника може у место на робију да осуди и на затвор. Зашто дакле позивати се и на пропис § 71. кр. зак. у случају кажњавања старијих малолетника ?

У пропису т. 3. §-а 30. кр. закона стоји: „ако суд нађе да казну треба ублажити, може место робије или заточења изречи строги затвор или затвор. —

Обзиром на овакову стилизацију овог законског прописа неки судови односно државни тужиоци искључују могућност, да се старији малолетник за дело за које је прописана казна робије, може казнити место са овом казном са казном затвора, већ сматрају да треба ублажити казну, ако има ублажавајућих околности, исто онако као и пунолетном лицу, т. ј. изречи место робије строги затвор а само место заточења затвор. —

Ово је свакако погрешно схватање и тумачење те т. 3. §-а 30. кр. зак. —

Установом овог наређења законодавац је као што смо већ видели, хтео да направи разлику у погледу ублажавања казне кад се ради о старијем малолетнику од ублажавања кад се ради о пунолетном оптуженику, а та се разлика састоји битно баш у томе, што суд старијег малолетника може да осуди и на затвор за дело за које се кажњава робијом. —

Кад се неби овако тумачио овај законски пропис онда би он поред постојећег прописа из §-а 71. т. 4. био сасвим изlišан. —

У овом случају из т. 3. §-а 30. кр. зак. могла је можда да појача сумњу, да ли је оваково тумачење исправно само та околност, што кад закон каже место робије или заточења строги затвор или затвор, да он припушта и могућност, да се место заточења изрече строги затвор, што међутим по пропису §-а 71. т. 4. при ублажавању казне пунолетним оптуженицима није никако могуће, јер се по томе пропису место заточења никако не може изрећи строги затвор већ само затвор. Али ово неће и несме да збуни судију при примени т. 3. §-а 30. кр. зак., јер кад таква замена није дозвољена при изрицању казне пунолетном оптуженику, онда је јасно и логично да јој нема места кад је оптуженик старији малолетник. Неверујем зато, да ће се наћи судија, који ће место казне заточења изрећи казну строгог затвора кад се ради о старијем малолетнику, кад већ то не може према горе изреченом да учини ни онда, кад је оптуженик малолетно лице. —

§ 41.кр. зак.

Према овоме законском пропису само строги затвор и затвор од три месеца рачунају се и на пуне дане, а у свима другим случајевима, даклен строги затвор и затвор преко три месеца, времена робија и заточење рачунају се на године и месеце. Погрешно би даклен било кад би суд некога казнио на двадесет дана робије. —

Али овај законски пропис о изрицању казне лишења слободе по наведеним казненским јединицама може да има једну изнимку а то је у случају кад код изрицања једне повишене казне у смислу §-а 62. кр. зак. односно §-а 286. зак. о с. к. п. за дела у реалном стицају, обзиром на поједине казне одмерене за свако поједино кривично дело, та једна повишена казна испане тако, да поред једне или више година робије дође неколико дана робије. На пример „А” је крив за дело крађе из §-а 316. кр. зак. и за дело утаје из §-а 318. кр. зак., па му је казна одмерена овако: за дело из §-а 316. кр. зак. са две године робије, а за дело из §-а 314. кр. зак. са један месец дана строгог затвора. Од ових казна заслужена најтежа казна је она од две године робије и ову треба у смислу §-а 62. кр. зак. повисити по слободној оцени узимајући у обзир другу казну, али повишена казна несме достићи износ појединих заслужених казни. Касациони суд правилно је нашао, да један окружни суд није погрешно ни повредио пропис §-а 41. кр. зак., кад је у оваквом случају казну одмерио са две године и двадесет дана робије. —

Разлог за оваково правно гледиште је овај: кад би суд повишену казну одмерио са две године и месец дана робије, он би повредио § 62. кр. зак., јер би повишење било једнако износу појединих

заслужених казни што није дозвољено а кад би се изрекла казна од само две године робије онда би отпала казна за друго кривично дело и ово остало некажњено, што би опет било противно закону.

§ 42. ст. 2. §. 44. кр. за.

Ови законски прописи, који предвиђају и то први да новчана казна иде у фонд за подизање и поправљање казних завода, завода за васпитање и поправљање и завода за извршење мера безбедности, а други т. ј. § 44. принудно извршење и замену новчане казне затвором, према уредби издатој од Министра правде (од 31. децембра 1929 године) примењују скоро сви судови и онда када решавају о кривицама по закону о штампи. То је противно закону о штампи, јер чл. 40. овога закона прописује, да новчане казне, судске таксе и трошкове морају осуђена лица положити судској благајни у року од осам дана по извршности пресуде, а ст. 4. поменутог чл. 40. закона о штампи предвиђа, да се новчане казне имају на сваки начин наплатити ако не од осуђених лица а то од издавача и присилном обуставом листа. Ови сад поменути прописи закона о штампи у важности су и после ступања на снагу новог кривичног закона а то обзиром на пропис чл. 6. закона од 16. фебруара 1929. године, којим се ставља на снагу кривични законик, законик о судски кривичном поступку и онај о извршењу казне лишења слободе. Према задњем ставу тога чл. 6. општи део кривичног законика, у који су ушли и поменути §§ 42. и 44. кр. зак., вреди и за закон о штампи уколико се њиме ненаређује нарочито што друкчије; како смо видели, закон о штампи у погледу новчане казне наређује нарочито што друкчије у своме чл. 40. и зато треба применити овај

пропис закона о штампи а не прописе §§. 42. ст. 2. и 44. кр. зак. кад се ради о штампарским кривичама. —

Многи судови греше при одређивању казне лишења слободе, која има да замени новчану казну у случају њене ненаплативости. Та замењена казна у случају §-а 44. кр. закона може бити само затвор и то према §-у 7. горе наведене уредбе о одрађивању новчаних казни и о замењивању тих казни казнама лишења слободе од 31. децембра 1929. године тако, да за сваки 60 динара долази по један дан затвора. —

Код ове замене новчане казне у казну лишења слободе за случај ненаплативости судови наине често не праве разлику, да ли је то казна наведена у §-у 44. кр. зак. т. ј. новчана казна, која је за извесно кривично дело предвиђена у закону сама или поред казне лишења слободе, или је то казна из §-а 45 кр. зак. т. ј. новчана казна, коју суд може али не мора изречи поред робије или строгога затвора ако је дело почињено из користољубља.

У овом задњем случају новчана казна, ако је ненаплатљива замењује се по §-у 8. поменуте уредбе не затвором (као у случају §-а 7. уредбе) већ робијом или строгим затвором, према томе, да ли је главна казна робија или строги затвор и рачуна се не 60 динара за један дан већ 100 динара за један дан. Даклен, практично речено, у случају §-а 44. кр. зак. односно §-а 7. поменуте уредбе, новчана казна од на пример 600 динара замењује се са 10 дана затвора. Кад би новчана казна била од 60 динара, онда би се ова заменила са једним даном затвора; ово задње не би било никако противно §-у 39. кр. зак. (према коме казна затвора не може бити краћа од 7 дана). јер се овде не ради о казни затвора прописаној у закону

као главној казни, већ о казни која долази на место новчане казне по специјалном пропису поменуте уредбе. —

У случају пак §-а 45. кр. зак. односно §-а 8. уредбе, ако је новчана казна на пример од 600 динара, она се замењује са 6 дана робије или са 6 дана строгог затвора према томе, да ли је главна казна робија или строги затвор. —

Често пута у својим ревизијама државни тужиоци наводе као повреду материјалног закона и то, што суд није применио § 45. кр. зак. и изрекао у том пропису предвиђену казну. Али ово непретставља никакву повреду закона, јер закон је повређен само онда кад није примењен или кад није правилно примењен (§ 335. зак. о с. к. п.) а тај закон налаже нешто императивно; међутим према пропису §-а 45. кр. зак. суд, ако су дате све претпоставке које се зато траже као што смо раније видели, може али не мора да изрече и ту новчану казну из §-а 45. кр. зак.

§ 47. и § 49. кр. зак.

У чему се састоји губитак часних права прописује § 47. кр. зак. Како према т. 1. тога законског прописа губитак часних права повлачи и губитак државне или ма које друге јавне службе или право на јавно звање, то у случају кад суд изрече губитак часних права није потребито да се поред §-а 46. кр. зак. позове и на пропис §-а 49. кр. зак. који говори о томе када ће суд изрећи (ст. 1.) одн. када може изрећи (ст. 2.) губитак државне или друге јавне службе као што то чине неки судови или траже у својим ревизијама државни тужиоци. —

Погрешно је један суд кад је у пресуди изрекао, да оптуженик по § 49. кр. зак. губи јавну службу

„за време од две године дана“. § 49. кр. зак. најме не даје могућност суду да одређује време за које ће трајати губитак службе.

§ 52. кр. зак.

За примену мере безбедности упућивање у завод за рад лица за које се сматра да је опасно за јавну безбедност т. ј. лица које је у скитничењу, просјачењу или блудничењу учинило у повратку ма које кривично дело које се гони по службеној дужности, тражи се, да је та чињеница т. ј. да је лице скитница и т. д. утврђено тако, да о томе не може да буде никакве сумње.

Има судова, који заступају гледиште да је за примену §-а 52. кр. зак. потребито да је дотично лице осуђено за дело из §-а 158. кр. зак. (одвратност према послу), док је наш Касациони суд стао на становиште, да то није потребито већ да је довољно ако је уверењем надлежне власти стављено ван сваке сумње, да се ради о скитници, блудници и т. д. дакле лица, која из одвратности према послу проводе време у скитњи, блудничењу, просјачењу и т. д. те су као таква у поврату учинила ма које кривично дело, које се гони по службеној дужности. Исто тако нашао је наш Касациони суд, да како пропис §-а 52. кр. зак. прописује највећу и најмању дужину времена задржавања у заводу за рад, суд мора у сваком конкретном случају у границама тог законом предвиђеног времена одредити време колико оптуженик има да остане у заводу за рад. Сматрамо да је ово гледиште у закону основано. —

§ 57. кр. зак.

Овај законски пропис предвиђа под којим условима се може изрећи као мера безбедности протеривање.

Неки су судови погрешили кад су примењујући овај пропис у одлуци о казни изrekli, да се осуђеник протерива „у своје место рођења“. То закон не предвиђа већ каже, да се осуђеник може протерати из места где је дело почињено кад се обзиром на начин извршења и побуде кривичног дела има узети да ће бављење осуђениково у том месту бити опасно за правни поредак.

§§ 61. и 62. кр. зак.

Правни појам идеалног стицаја из §-а 61. кр. зак. и реалног стицаја из §-а 62. кр. зак. често пута суду није јасан а то се види из примене у пракси тих законских прописа. —

Било је на пр. пресуда у којима је суд у случају када су дела у реалном стицају, правилно одмерио казну по пропису §-а 62. кр. зак. повисујући заслужену најтежу казну, али суд се је при томе позивао стално само на § 61. кр. зак., који говори о идеалном стицају док § 62. кр. зак. о реалном стицају није никако навео; то није била само омашка или погрешка у препису. —

Неки судови опет позивају се у случају продуженог кривичног дела на пропис §-а 61. кр. зак. и ако тај пропис не предвиђа такав облик кривичног дела.

Али се зато ипак не може да каже, да је по нашем новом кривичном закону немогуће узети да стоји продужено кривично дело кад су зато дати сви потребити елементи и ако у том погледу нема позитивних законских одредаба као што је то био случај у § 70. срп. кр. зак. У помањкању прописа у том погледу у новом кривичном законнику, треба имати у виду научно-теориска разматрања о продуженом кривичном делу. Појам „једно кажњиво

дело" није исто што и „једна кривична радња" и према томе више једнаких т. ј. на исти начин извршених, самосталних кривичних радња, почињених у краћим размацима према истом лицу, којим се радњама вређају исти законски прописи и иста или бар истоветна права и то услед једне решимости, сачињавају једно кривично дело. Оно свако продужено кривично дело. Али је на пр. погрешно кад је један суд узео да стоји продужено кривично дело у случају кад је један оптуженик у врло кратким размацима времена починио на исти начин више опасних крађа али на штету разних лица. Овде неможе да стоји продужено кривично дело већ зато, што долазе у обзир разни оштећеници. Да је продужено кривично дело законодавац имао у виду види се из § 15. к. п. где је оно поменуто, кад је реч о надлежности суда као и из §-а 11. одељ. II. кр. зак.

§ 65. кр. зак.

Ово је пропис о условној осуди.

Многи жалиоци сматрају, да стоји повреда материјалног закона из §-а 337. т. 3. зак. о с. к. п., т. ј. да је суд прекорачио своју казнену власт одлуком својом о казни кад није применио § 65. кр. зак. и оптуженика осудио условно; неки државни тужоци сматрају опет, да та повреда стоји кад је законски пропис о условној осуди примењен и онда кад непостоји све оно што суд према пропису ст. 2. тога §-а 65. треба да узме нарочито у обзир при решавању да ли ће да изрекче условну осуду. —

Међутим, повреда закона у горњем смислу постоји само онда, када закон изрично искључује могућност условног кажњавања дакле, кад казна прелази шест месеци строгог затвора или једну го-

дину затвора, или није новчана, или кад се, као што ћемо то после изнети, ради о делу по закону о сузбијању злоупотреба у службеној дужности. У свима другим случајевима примене или непримене прописа §-а 65. кр. зак. о условној осуди може се нападати одлука суда о казни призивом, јер одлука о казни обухвата према §-у 332. ст. 2. кр. пост. и одлуку суда о условној осуди.

Што се тиче услова за примену §-а 65. кр. зак. он се кад то дозвољава изречена казна и евентуална ранија казна, може да примени кад се може очекивати, да ће се осуђеник уздржати у будуће вршења кривичних дела, па је поред тога довољно да постоји и само један или више од услова предвиђених у 2. ставу тога законског прописа а не тражи се да се нађу сви ту наведени услови. —

Многи судови примењују пропис о условној осуди и кад суде за дело по закону о сузбијању злоупотреба у службеној дужности и ако тај закон у своме чл. 4. изрично навађа, који прописи општег дела кривичног закона важе и за кривична дела наведена у чл. 1. и 3. закона о сузбијању злоупотреба у службеној дужности. Ти судови чине то зато што сматрају, да је закон о сузбијању злоупотреба у службеној дужности престао да важи т. ј. да је стављен ван сваке снаге ступањем на снагу новог кривичног законика. —

Али ово не стоји. Закон о сузбијању злоупотреба у службеној дужности ступио је на снагу 18. априла 1929. год., дакле иза обнародовања али још пре ступања на снагу новог кривичног законика. Овај сад поменути законик као општи закон неможе укинути специјални закон о сузбијању злоупотреба у службеној дужности. Закон пак од 16. фебруара 1929. год., којим се уводе у жи-

вот и стављају на снагу кривични законик, законик о судском кривичном поступку и онај о извршавању казни лишења слободе, није никако могао укинути закон о сузбијању злоупотреба у службеној дужности, јер овај закон тада није још ни постојао. Зато је погрешно и повређен је материјални закон, кад суд за дела из закона о сузбијању злоупотреба у службеној дужности изриче условну осуду у смислу прописа § 65. кр. зак.

Примећује се да окружни судови у опште сразмерно врло ретко примењују § 65. кр. зак. и ако то у многим случајевима може бити целесходно и поправити осуђеника; сматрамо ипак да треба увек опрезно ценити околности које припуштају могућност примене тога законског прописа и не претеривати у томе примењивању. —

§§ 70. и 71. кр. зак.

Између ова два законска прописа не чини се врло често у практичној примени никакова разлика а више пута не она строга разлика како то треба према њиховој садржини и сврси. —

Многи судови самом применом §-а 70. кр. зак. изричу блажу врсту казне, иду дакле даље од онога на што их у том закону овлашћује законодавац. —

Не прави се наиме разлика између олакшавајућих и ублажавајућих околности. —

Самом применом §-а 70. кр. зак. може се наиме одмерити казна само у границама минимума и максимума прописане врсте казне. Ако је на пример, као што је то случај за кривично дело опасне крађе из §-а 316. кр. зак. прописана казна до десет година робије, онда самом применом §-а 70. може се казна одмерити ако суд нађе да има

олакшавајућих околности у граници од једне до десет година робије. Али ако суд нађе, да казну за неко кривично дело због постојања једне или више ублажавајућих околности треба ублажити, онда то по т. 1. и 2. §-а 71. кр. зак. мора учинити т. ј. мора ублажити казну, а по прописима осталих тачака §-а 71. кр. зак. може али немора ублажити и то увек онако како је у тим појединим тачкама прописао.

При примени §-а 71. кр. зак. греша се скоро стално, јер се наиме неводи довољно рачуна о казни, која је апстрактно прописана за односно кривично дело о којему се суди, да би се онда обзиром на ту у закону прописану казну применила одговарајућа тачка §-а 71. кр. зак. — Обично или бар врло често наводи се у пресуди само § 71. к. з. без даље тачне ознаке примењене тачке.

Кад је то случај онда је скоро увек примењена погрешна тачка тога §-а, из чега се може закључити, да суд није био на чисту са прописом о коме је овде реч. Исто тако било је врло пута случајева да је на пр. за дело покушаног лишења живота из §-а 167. од. I. или за дело покушаног лишења живота из II. одељка тога §-а, за која покушана кривична дела одељ. III. §-а 167. кр. зак. предвиђа казну робије од најмање три године, односно казну робије од најмање седам година, изречена казна строгог затвора на пример у трајању од 6 месеци и ако је у поменутом закону т. ј. у III. одељку §-а 167. прописана најмања мера казне робије па је према томе требало применити т. 3. §-а 71. кр. зак.; по овој било је могуће само спустити казну до најмање мере те врсте казне т. ј. до једне године робије. Ово је најмања казна и најблажа, која се може изрећи за дело лишења живота из од. I. §-а 167. кр. зак. односно за поку-

шај лишења живота из §-а 167. од. I. кр. зак. или за покушај лишења живота из II. одељка §-а 167. кр. зак. разуме се кад је у питању пунолетно лице. Неможе се изрећи строги затвор, јер то би значило применити пропис §-а 71. т. 4. кр. зак. који је у овом случају искључен, јер за сад наведена кривична дела није прописана казна без назначења најмање мере а само у овом случају може доћи до примене §-а 71. т. 4. кр. зак.

Исто тако неки судови наводе у пресуди § 70. односно § 71. кр. зак. али у ствари по њима не поступају т. ј. или не иду испод максимума казне или неублажавају казну, већ и поред примене самог §-а 71. кр. зак. одмеравају казну опет само у границама њеног минимума и максимума. У овом случају повреда закона постоји само онда, ако је суд нашао да постоје ублажавајуће околности а казну није ублажио кад је то морао да учини а то је у случају тачке 1. и 2. §-а 71. кр. зак., јер кад је у закону прописана казна смрти или вечите робије долази, дакле мора доћи ако суд нађе да има која ублажавајућа околност т. ј. једна или више њих, место казне смрти вечита робија а место казне вечите робије робија од најмање седам година. У т. 1. и 2. наиме наређење је и м п е р а т и в н о и непримена овога прописа претставља повреду материјалног закона из §-а 337. т. 3. зак. о с. к. п. т. ј. прекорачење казнене власти од стране суда.

Врло често позивају се судови излишно на пропис §§-а 70. односно 71. кр. зак. кад у ствари одмеравају казну на пример по §-у 72. кр. зак. по коме се казна ублажава по слободној оцени или кад казну одмеравају по §-у 30. кр. зак. по коме се као што смо већ видели казна одмерава ако је оптуженик старији молелитник у времену суђења или је то био у времену кад је починио кривично дело за које се суди.

§ 72. кр. зак.

Према овом законском пропису о ублажавању казне по слободној оцени, суд није везан за врсту ни за меру казне која је прописана за кривично дело, али разуме се да закон мора нарочито да овлашћује суд да казну ублажи по слободној оцени. —

Неки судови схватили су наиме овај пропис тако, да у њему виде једно овлашћење за ублажавање казне у сваком случају кад суд нађе да треба ублажити казну. —

Међутим ово је погрешно, јер ако суд нађе да треба ублажити казну зато што налази да у корист оптуженика има једна или више околности због којих казна треба да се ублажи, онда ће применити, као што смо мало пре видели пропис §-а 71. кр. з. и то ону тачку тога законског прописа која одговара обзиром на у закону предвиђену казну, док се § 72. кр. зак. као што је речено може применити само у случају кад је то у закону нарочито наведено. То је на пример у случају §-а 24. ст. 3. кр. зак. код прекорачења нужне одбране или у §-у 147. кр. зак. (опозивање криве заклетве и лажног исказа) у §-у 170. кр. зак. (чедоморство), у §-у 171. кр. зак. (побачај телесног плода), јер ту свуда стоји изричито „у особито лаким случајевима може суд ублажити казну по слободној оцени”. —

Али и поред оваковог овлашћења за ублажавањем казне по нахођењу нашег Касационог суда, који је у складу са гледиштем у том погледу заступаним од неких наших коментатора кривичног законика, неки судови су погрешили односно повредили материјални закон кад су на пример за дело из §-а 302. у-в. §-а 303. кр. зак. (увреда чиновника

који је при свом званичном раду поступао против закона и тиме дао повода увреди) изrekli казну од пет дана затвора дакле испод минимума од седам дана затвора предвиђеног у §-у 39. од I. кр. зак.

Разлог за овако схватање је тај, што нови кривични законик у глави трећој одређује казне и њихово трајање односно њихову величину (§§ 37. 38. 39. и 42. кр. зак.) и што он према томе непозна уопште казне као на пример робију или заточење испод једне године или строги затвор или затвор испод седам дана — или новчану казну испод 25 дин. Закон има у виду извесно кривично дело и за таково дело конкретно одређену врсту и меру казне у глави трећој крив. закона. Да казнени закон сам недопушта изнимке од овог правила види се из прописа §-а 30. ст. 2. к. з. где стоји: „за кривично дело за које закон прописује времену казну, суд није везан за најмању меру казне коју закон прописује за то кривично дело.....”

§ 73. кр. зак.

И у §-у 73. кр. зак. као и у §-у 72. кр. зак. садржано је једно овлашћење а то је, да се у особито лаким случајевима, које закон изричито предвиђа, учинилац „може ослободити и од сваке казне”. На пример у случају кривичног дела из §-а 321 кр. зак. т.ј. кад је крадљивац из §-а 314. кр. зак. или утајивач из §-а 318. кр. зак. пре покренутог поступка драговољно повратио оштећенику ствар или накнадио њену вредност. Али један суд је погрешно, кад је у оваковом случају из §-а 73. кр. зак. оптуженика ослободио оптужбе. Он је међутим требао да у пресуди изрекне, да је оптуженик крив за дело за које се оптужује

жу је (т. 1. §-а 281. зак. о с. к. п.) али да се по наређењу кривичног законика т.ј. по §-у 73. кр. зак. ослобађа од казне (та. 3 § 281. зак. о с. к. п.) јер га овај законски пропис § 73. кр. зак. овлашћује само на ослобађање од казне.

§ 74. кр. зак.

Врло ретки су случајеви када се судови позивају на овај законски пропис који предвиђа да ће се, где закон допушта избор између две или више врсти казне, строжија врста казне изрећи кад је кривично дело потекло из нечасних побуда или ако показује зао карактер учиниоцев.

Ово је индивидуализација конкретног случаја обзиром на мотиве дела и изрицање према томе строжије или блажије од двеју у закону предвиђених врсти казне. —

На пр. § 178. од I. кр. зак. (тешка телесна повреда) предвиђа казну робије или заточења до осам година. Суд код овакове алтернативно прописане казне мора увек да цени по пропису §-а 74. кр. зак. да ли оптуженик показује зао карактер, односно да ли је кривично дело потекло из нечасних побуда. Ако суд нађе да то стоји из разлога које треба да наведе, онда ће (у случају који смо сад навели) учиниоца назнати на казну робије. Али у оваковом случају суд ипак може ако нађе да има једна или више ублажавајућих околности изрећи по § 71. т. 4. к. з. место казне робије, за дело које смо пре навели, строги затвор од најмање три месеца, јер у овом случају суд ублажава ипак строжу врсту казне коју је узео као основу.

Ако је пак суд пропустио да врши ту оцену по § 74. кр. зак. а ипак изрекао строжију врсту казне

на пр. у горњем случају робију место заточења, онда је суд повредио материјални закон т. ј. постоји повреда из §-а 337. т. 3. закона о с. к. п. (прекорачење казнене власти од стране суда). Касациони суд у таквим случајевима, ако у том погледу није поднета ревизија изнела ту повреду, или поводом ма чије ревизије, правилно узима по службеној дужности у смислу §-а 338. ст. 5. к. п. односно § 352./2. к. п., да та повреда стоји и мења казну у блажу врсту. —

На ово је више пута обрађана пажња разним судовима али најалост већином без успеха.

§ 76. кр. зак.

Овај пропис, који предвиђа строже кажњавање у случају поврата, налази увек правилну примену у смислу интенције законодавче. —

Тако је један окружни суд нашао да се оптуженик налази у поврату, зато што је кривично дело по чл. 4. зак. о заштити јавне безбедности и поретка у држави починио одмах по изрицању пресуде због дела из т. 2. чл. 1. закона о заштити јавне безбедности са стране државног суда за заштиту државе, јер да је та пресуда државног суда одмах постала извршна и оптуженик према томе одмах био започео издржавање казне, па је зато окружни суд сматрао да је окривљеник ово друго дело из чл. 4. закона о заштити јавне безбедности починио „по делимично издржаној казни” из те пресуде државног суда за заштиту државе. Наш Касациони суд са правом је нашао да овде нема поврата. —

Интенција законодавчева у §-у 76. к. з. била је, да кажњава строже оне кривце који су у року од пет година по, у целисти или делимично, за умиш-

љено кривично дело издржаној казни лишења слободе, опет учинили умишљено кривично дело. Такове кривце законодавац сматра наиме као упорне, покварене и опасне; њих ранија казна за то време није морално ни излечила ни поправила па их зато треба казнити строже. — У случају сасвим издржане казне лишења слободе јасно је од када има да се рачуна рок од пет година по истеку којег не може да буде више говора о поврату (кад би наиме после овог рока неко починио опет умишљено крив. дело), јер закон јасно каже, „па за пет година дана кад је ту казну сасвим издржао”. —

Сматрамо да баш обзиром на ову реченицу и на реч „издржао” треба закључити, да тај рок у другом случају т. ј. „делимично издржане казне” треба рачунати од часа кад је та казна делимично издржана и тиме и престала. —

Иначе кад би се узело, да има поврата и после делимично издржане казне лишења слободе али за време продуженог издржавања те казне, неби се знало када тај рок од пет година, „по делимично издржаној казни” свршава, што је у првome случају потпуно јасно. —

За горе заузето становиште говоре и ови разлози: само по издржаној ранијој казни у целисти или делимично и по повратку у слободу, дакле по испаштаној казни, као слободном грађанину дата је могућност ранијем кривцу, да покаже да га је та казна опаметила, поправила, а ту пробу он има да издржи кроз пет година, јер ако зато време опет почини које умишљено кривично дело, он тиме и доказује, да се није поправио већ да се враћа на криви пут злочина, да је повратник. —

Лице које за време издржавања казне лишења слободе на коју је осуђен због умишљеног крив.

дела, дакле по делимично издржаној казни али за време док ова још траје, почини ново кривично дело, није повратник, јер самим тим што га се још даље држи на казни сматра се, да то лице није престало да буде опасно за нова кривична дела.

Исто тако неки судови применили су погрешно § 76. кр. зак. у толико што су нашли, да стоји поврат и онда када је дело за које је оптуженик сада суђен као повратник, почињено пре оне раније пресуде с обзиром на коју је узето да стоји поврат. На пр.: „А” је починио у 1928. години дело крађе по §-у 316. кр. зак. у 1930. години суђен је за дело тешке телесне повреде по §-у 178. к. з. почињено у истој години 1930. на казну од две године робије; у 1932. години суди му се за оно дело крађе почињено у 1928. години; овде нема поврата јер „А” није починио дело крађе у року од пет година иза како је ону казну од две године робије за дело из §-а 178. к. з. издржао сасвим или делимично, већ је крађу шта више починио још и пре него што је починио дело тешке телесне повреде из §-а 178. к. з. дакле следствено и пре него што је за ово уопште и суђен.

Исто тако судови врло често примењују 1. став §-а 76. кр. зак. и онда када је случај из 2. става §-а 76. т. ј. када је друго дело почињено из једнородних побуда као што је почињено и прво дело због којег је узет поврат. Или наводе опет да је кривично дело почињено у поврату из 1. и 2. става §-а 76. кр. зак. што није могуће, јер може да стоји само једна и ли друга врста поврата ако је у питању једно дело. —

§ 77. кр. зак.

Овај пропис о урачунавању притвора или истражног затвора који је осуђеник у целисти или

делимично издржао пре но што је пресуда изречена обавезан је. Греше зато они судови, који пропуштају да по њему поступају. У случају да је по кривичном делу суђено по ранијем кривичном закону има се ипак, као што је то нашао наш Касациони суд, осуђенику рачунати у казну притвор или истражни затвор по пропису §-а 77. нов. кр. з.

Ово укратко речено зато, што то урачунавање и ако је односни пропис §-а 77. кр. з. унет у главу VIII. кр. законика која носи заглавље „одмеривање казне”, ипак се у ствари односи само на извршење казне, јер се његовом применом немења ни врста ни величина казне изречене за кривично дело по староме закону.

II.

Сви ови прописи о којима је било досада реч спадају у општи део кривичног законика. —

Оцењивање практичне примене од стране судових извесних прописа из посебног дела кривичног законика биће предмет евентуалног другог предавања.

Прелазећи на прописе законика о судском кривичном поступку при чијој примени греше судови у пресудама односно жалиоци у правним лековима, позабавићемо се у првом реду са ревизијама, јер се у том погледу још увек много греша. —

Примећено је пре свега да браниоци, а по неки пут и државни тужиоци у својим ревизијама чине оне исте наводе, које су изнели у својим говорима т. ј. у својој завршној речи на јавном претресу. —

И браниоци заступају ревизије на јавним претресима у Касационом суду не држе се прописаних граница т. ј. не износе само разлоге због којих сматрају да су повређени односно да нису повређени прописи материјалног и формалног закона због

којих се може изјавити ревизију и ову правдати а више пута ударају чак и у сентименталну ноту.

Ревизије и државних тужиоца и бранилаца већим делом неосноване су и Касациони суд их као такве одбацује. —

Изнети ћемо неколико најчешћих случајева таквих неоснованих, неумесних и законом недопуштених ревизионих разлога наведених и правданих у ревизијама, као и зашто се такви разлози имају сматрати неоснованим, неумесним а и недопуштеним. —

1.) „Погрешно оцењивање исказа сведока“

Многи жалиоци сматрају да постоји повреда закона из §-а 336. бр: 6. к. п. јер да је „суд погрешно ценио исказе“ сведока Н. Н. и т. д. или зато, што суд казивању тих сведока „није требао да верује“, јер по мишљењу жалиоца сведоци или нису казали истину, или су у затегнутим односима, односно у непријатељству са оптужеником. Из ових задњих разлога да суд није ни могао припустити сведоке заклетви. —

Наводи се често и то, да је суд „морао“ да верује сведоку Н. Н. за кога је у пресуди речено да му суд није могао да верује из извесних у пресуди наведених разлога. —

Оцена доказа, према томе у првом реду и исказа сведока као најобичнијег и најчешћег доказног средства, препуштена је једино суду. Овај самостално оцењује доказни материјал. Он по свом слободном уверењу цени које се чињенице по којима је сведочио имају да сматрају утврђеним, да ли може да верује казивању сведока или не, и да ли постоје такве чињенице у којима се на несумњив начин очитује непријатељство сведока према

оптуженику, јер само такве чињенице претстављају запреку за заклетву (§ 178. т. 5. к. п.). Ова слободна оцена суда неможе никако бити предмет побијања у ревизији, — то је недопуштено. —

2) „Ново чињеничко стање“

У ревизији приказује се често на основу исказа сведока као и на основу околности — па и на основу оних које нису наведене у разлозима нападнute пресуде — неко ново, од онога у нападнутој пресуди различито стање ствари, па жалилац позивом на таково чињеничко стање сматра, да је суд погрешно применио материјални закон на кривичну радњу оптуженикову. —

Жалилац при доказивању у правдању повреда материјалног закона, мора да узме за основу једино меродавно чињенично стање онако, како је од суда утврђено у нападнутој пресуди. Неможе се — јер је недопуштено — правдати ревизију порицањем тог чињеничног стања или мењањем односно испуштањем у истоме садржаних чињеница и доказивати повреде закона на основу од жалиоца произвољно новоствореног чињеничног стања.

3) „Извођење закључака“

Врло често речено је у оправдањима ревизија, да је суд из целокупног доказног материјала „извео погрешан закључак“, јер да се на основу у пресуди утврђеног чињеничног стања мора доћи до сасвим другог закључка, противног оном, до кога је — наводно погрешно — дошао суд. —

Ово је недопуштено. Исто онако као што је оцена доказа искључиво ствар суда, тако је опет само суд позван да цени, које ће и какове закључке да изводи из целокупног доказног материјала.

4) „Непотпуност разлога пресуде“

Наводи се као ревизиони разлог из § 336. т. 6. закона о с. к. п. и то, да су разлози суда „непотпуни“. Ту непотпуност жалилац види у томе, да је суд пропустио да се бави са извесном чињеницом, коју жалилац наводи, а која је сасвим спорног значаја т. ј. није нека одлучна чињеница, коју би суд био пропустио да наведе у разлозима своје пресуде.

Наводи се такође врло често, да постоји повреда из § 336. т. 6. закона о с. к. п. тврдећи, једноставно „да су разлози непотпуни“ а да се у том погледу ништа више и некаже.

Један од разлога из §-а 336. т. 6. је тај, да у пресуди нису наведени разлози о одлучним чињеницама. Зато треба, да би стварно постојао разлог из §-а 336. т. 6. да жалилац, који се служи са тим ревизионим разлогом, укаже у ревизији само на оне одлучне чињенице о којима пресуда не би била водила никаквог рачуна. —

§ 336. т. 6. зак. о с. к. п. непознаје наиме „непотпуност разлога“ као повод за ревизију, већ само ако пресуда нема уопште никаквих разлога. Ако дакле пресуда наводи ма какав разлог, неможе се казати да је њено образложење непотпуно и недољовно а нарочито не онда, кад жалилац сматра да разлози пресуде немогу да га убеди или задовоље.

5) „Неуношење предлога у записник односно нетачност унетог предлога“.

Као ревизиони разлог из §-а 336. т. 5. к. п. наводи се и то, да на претресу од жалиоца стављени предлог или „није ушао у записник“, или да „није ушао онако како је био стављен“, или најзад, „да је стављени предлог — од суда одбијен“.

Записник о јавном претресу онакав какав је, једино је меродавни и непобитни доказ за све он што је учињено на главном претресу. Ако предлог није ушао у записник, онда суд и није одбио ни какав предлог жалиоцев. Жалилац је наиме на јавном претресу имао да води бригу о томе, да његов предлог уђе у записник, као и о томе, да тај предлог уђе баш онако како га је он ставио; жалилац је у том правцу могао тражити исправак записника о главном претресу.

Суд цени по свом слободном уверењу, да ли му је потребит или није предложени доказ; ако дакле суд одбије предлог дајући разлоге да је неоснован и непотребит, онда самим тиме суд није повредно никакво начело поступка нити пропис казненог поступка о оптужби или одбрани што је услов, да се жалилац може позвати на повреду из §-а 336, т. 5. закона о с. к. п.

Жалилац стављајући предлог за нове доказе мора увек тачно обележити доказни задатак свога предлога, јер предлог у коме није тачно наведено које и какове чињенице би тај предлог жалилац могао да потврди, неодговара пропису §-а 217. т. 2. к. п.

6) „Ненавођење разлога зашто се не верује сведоцима“.

Не ретко наводи се у помањкању свакаког оправданог разлога и то, да стоји повреда из §-а 336. т. 6. к. п. — која би се састојала у томе — да суд није навео разлоге, зашто верује сведоку Н. Н. а сведоку Н. Н. не верује, или се каже, да суд није могао да верује сведоку у погледу једног дела његовог казивања а да му не верује у погледу другог дела његовог казивања. —

И овде треба поновити, да суд стиче своје уверење с истинитости казивања сведока по слободној оцени на основу непосредних опажања. Суд је дужан да да разлоге само о одлучним чињеницама на којима оснива пресуду, надаваће тих разлога претставља повреду из §-а 336. бр. 6. к. п. Из горе наведеног разлога суд може да верује и само делимично казивању неког сведока а да остали део његовог исказа сматра неверодостојним. —

7) „Ненавођење законских прописа о повредама закона или ненавођење самих повреда Закона”.

Има често ревизија у којима су једноставно наведени законски прописи материјалног и формалног закона за које жалилац сматра да су повређени, а има случајева када се у оправдању само каже, „да је повређен материјални и формални закон” а да се не наводи у чему се те повреде састоје нити се разговетним упућивањем или нарочито не наводе чињенце из којих проистиче повреда закона.

Такове ревизије нису оправдане и њих има да одбаци сам окружни суд по пропису §-а 341. бр. 2. закона о с. к. п. —

8) „Касно изјављени правни лекови”.

Многи жалиоци, који су у року предвиђеном у §-у 339. к. п. изјавили само ревизију, или у року предвиђеном у §-у 333. к. п. изјавили само призив, правдају по истеку тога рока призив односно ревизију коју нису изјавили у прописаном року. И ако је оправдање оваковог неизјављеног правног лека дато у року од 8 дана по достављеној пресуди (§ 340 к. п.) тај правни лек је ипак изјављен касно и као такав мора бити одбијен у сми-

слу §-а 345. бр. 1. к. п. у в. §-а 341. бр. 1. кад се ради о ревизији, односно у смислу §-а 334. ст. I. к. п. кад се ради о призиву јер се у овом случају оправдање сматра уједно и изјавом правног лека — али је ова изјава учињена доцкан т. ј. по истеку рока од три дана.

9) „Недовољан доказни материјал”.

Једну од највећих грешака чине они жалиоци који наводе у ревизији, да је доказни материјал „недовољан”, да на основу истога суд није могао стећи уверење, па да зато постоји повреда из §-а 336. бр. 5. к. п. и предлажу, да се саслушају нови сведоци наведени у ревизији о извесним околностима, чиме би се дошло до другог закључка од онога до којег је дошао суд. Неки жалиоци предлажу чак, да те нове сведоке испита Касациони суд. —

Нови докази у сврху утврђивања постојања кривичног дела или измене његове квалификације како је дата од стране суда у побијаној пресуди апсолутно су недозвољени. Нови докази дозвољени су једино по пропису §-а 340. ст. II. к. п. што значи само ради доказивања тврдњи изнетих у ревизији уколико се ове тичу само повреда формалног закона у смислу §-а 336. бр. 2., 4. и 5. к. п. т. ј. да је на претресу у том правцу повређен формални закон а које повреде не би биле забележене у записнику о главном претресу. —

10) „Противречност између казивања појединих сведока или противречност са резултатима претреса”.

Наводи се као повреда из §-а 336. т. 6. к. п. врло често и то, да постоји противречност између ка-

зивања сведока „А” и казивања сведока „Б”, или да је пресуда у противречности са резултатима претреса”.

Такове противречности нису оне које наводи § 336. т. 6. к. п. Овај пропис познаје наиме само ове противречности: ако је одлука суда сама са собом у противречности, противречност разлога са самом одлуком суда, или ако постоји знатна противречност између онога што се наводи у разложима пресуде о садржини исправа које се налазе у списима или о казивању пред судом и између самих тих записника о преслушању и о претресу. Друге противречности кривични поступак непознаје као повреде формалног закона. —

11.) Не тражење мишљења медицинског факултета о душевном стању оптуженога”.

Било је и ревизија у којима жалилац наводи, да је повређен формални закон зато, што суд није затражио мишљење мед. факултета о душевном стању оптуженога, — што да је био дужан по закону да учини. —

Ова повреда закона не стоји зато, што је по § 192. к. п. претпоставка за тражење мишљења мед. факултета, недостатак или противречност у првом мишљењу вештака или околност што се ови немогу да сложе. Али и ту закон каже, да се „може” затражити то даље мишљење факултета, дакле не постоји зато законска обавеза за суд.

12.) „Промена квалификације дела”.

Врло често наводи се или као ревизиони разлог из §-а 337. т. 2. к. п. или као ревизиони разлог из т. 10. §-а 336. к. п. (прекорачење оптужбе) и то: да је суд утврдио да кривична радња оптуженикова

није кривично дело за које је он тужен, већ да таква радња по правној квалификацији датој од суда, претставља друго кривично дело за које је оптужени и осуђен. —

Предмет оптужнице је извесна кривична радња која се ставља на терет оптуженику а не правна квалификација заступана од овлашћеног тужиоца. Према пропису §-а 273. т. 2. к. п. суд је у том правцу везан утолико, што неможе оптуженика огласити кривим за дело које није било предмет ни раније ни на главном претресу измењене или проширене оптужбе. Уколико се тиче правне оцене дела и одмеравања казне, суд није везан за предлог тужиоца. Зато кад суд нађе да кривична радња за коју је неко оптужен претставља извесно кривично дело, кажњиво по закону и да је оптуженик крив што га је починио, онда суд на ту кривичну радњу примењује онај казнени закон, који по његовом мишљењу има да примени на ту кривичну радњу без обзира на квалификацију коју је тој радњи дао тужилац; само у разложима свога решења треба суд да наводи разлоге зашто сматра да је та измењена квалификација оправдана.

При крају навестићемо неколико недостатака са формалног гледишта и ако ове повреде од стране суда непретстављају повреде формалног закона због којих се може нападати пресуда ревизијом.

Многи судови пропуштају да у записник о главном претресу уводе и одлуку коју је суд донео са битним разложима и ако то изричито прописује § 242. задњи став закона о с. к. п.

Писмена израда пресуде врло често не садржи у случају ослобађајуће пресуде диспозитивни део у коме по навођењу имена и личних односа оптуженикових треба навести за које се дело оптуженик ослобађа од оптужбе или се одбија против

њега подигнута оптужба као што то прописује §. 292. бр. 2. закона о с. к. п. Судови обично код ослобађајућих пресуда наводе само, да је оптуженик у смислу §-а 280. закона о с. к. п. ослобођен оптужбе или да се оптужба одбија у случају §-а 276. закона о с. к. п.

Судови скоро никада или у врло мало случајева примењују пропис §-а 341. закона о с. к. п. према коме из тамо наведених разлога окружни суд има сам да одбије ревизију. У таквим случајевима судови стално шаљу ревизије Касационом суду у место да их сами одбију и у случају да постоји призив због решавања овога пошљу списе Апелационом суду. На тај начин долазе у Касациони суд списи по ревизијама, које би требао да одбије сам окружни суд, и то и онда кад нема других ревизија по којима би Касациони суд имао да решава у смислу §-а 345. т. 2., §-а 346. к. п. односно да по истима поступи у смислу §-а 334. задњи став закона о с. к. п.

Врло често записник о већању и гласању судија при доношењу пресуде није стављен по објављењу пресуде у омот и овај запечаћен како то треба учинити по пропису §-а 119. Уредбе Министра правде од 21. новембра 1929. године Бр. 94220 о пословном реду за редовне кривичне судове.

Најзад попис списка или непостоји у актима или и кад постоји није никако састављен у смислу §-а 20. и 21. и следећи сад поменуте уредбе.

Мило ми је што сам пред оваковим великим скупом претстониčkih правника могао да одржим ово предавање за које желим да буде од користи за наше правосуђе и наше судове, који су увек били на достојној завидној висини.

Imo. 65.

38928